

א) ז"ק ק"מ; ב) ויעי' תוס' ז"ב א': ד"ה וחס' (ד"ה)

גליון הש"ס

תוס' ד"ה מה וכו' בשאמר ליה כך וכך הינו; עין געוין דף ל"ט א' תוס' ד"ה כיון;

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה מה ויעי' כו'. ר"ב אכל כל הפוסקס חולקס ע"ז: [ב] שם איכא לאוקמי כו'. ר"ב אכל רש"י שם ד"ה פרידקס והר"ש ור"ש כתבו בוסר או סמך וקושי' תוס' מירך המ"מ משום דלון דרך למכור פירות פדס ק:

מוסף רש"י

הגזיל את חבריו והבליע לו בחשבון. לאחר זמן לקח הימנו מקח וכשתן לו דמים הסיף עליהם מעות הגזילה והכליע בחשבון, שהיה בוס לומר הרי גזילתך (ב"ק פ"ח). ולרדות את בורתו. לטון הגזלת דיוקן של כל דבר הנדבק וכן לענין פת הנדבק בתור נקראת הגזילה רדיה, היורה פת מן התבור על שם שהיבש עשוי על ידי חלות עשוי מדובק בדומי הכל בכל לדנין מדופן אל דופן כמדת עוגל הכלי (פ"טו"ט י"ד ט).

בעשורייסא וחומשיסא. אס יש לחלקס למעות העודפות להוליאן עשרה עשרה או ה' ואין אחד או שנים עודפות שאין צלות לכלל ה' יש לומר שטעה בחשבון אס עשורייסא יניחו טעה זין חמיסס לארבעיס או זין ארבעיס לשלשים ואס אינן עשיריות ושנן חמיסיות יש שהיו רגילין למנות חמסה חמסה ואס היו עודפות הכנה כגון ג'ה טעה בעשיריות כרפי' ויש כאלן טעות של ג' בדילוג אחד וכה' העודפות טעה זין ג' לארבע או אס עודפות ט"ו או כ"ה טעה ג' פעמים או ה' פעמים בחשבון של חמש אבל אס עודפות על החמיסיות אחת או ז' או ג' או ו' שאינן מניעות לה' טעה בעל כולס ומתנה: ואי איניס תקיפא הוה. זה שנתנס לו אדם קשה הוא שאינו רגיל לגמול חקדים ולתת מתנת חנס: מאי במה יתלה זה לעכבס צידו: אמר ליה. כיון דליכא למימר טעה בחשבון טלינן למימר דלמא מיגזיל גזילה זה ימיס רביס וזה לא ידע והשתא מלאו לבו לשעזבו: דלא שקיל וטרי ליה. לא נשא ונתן עמו מעולס: בשליה פירקין. כססיס לדרוש צאתי ולא שמעתי תחילת דבריו: שמעיס דקאמר קרי קרי. שמעתי דורש ומזכיר דלועין תמיד: יביצינא לך. לאחר זמן: בני גרמידיא. אמנה אמנה: איסינאו. אס יש לו צגנו גדולות בני אמנה: ליסנאו. ועודן קטנות הן אסור: ולרדות אס כוורסו. על שם שעשויות חלות חלות ודקוקות מדופן אל דופן קרי ליה רדייה כרדיית פת מדובקת בתנור: מה שעני חולצוס מכור לך. צכך וכך זוז אס מעט אס רב יגיעך: מוסר. שהרי קיבל עליי הפסד ושכר הלכך אפי' ימנא יומר משהו הדמים אין כאלן אגר נטר ליה דאי הוה צליר מדמיס נמי הוה שקיל: אבל אמר לו כך וכך. סאין ואחיל גציה בשכר הקדמת המעות אסור: איכא דאמרי. גבי קרי אמר רבא שפיר דמי: והא טינא אסור. גבי גזיה וחלב: לאו מנייה קא רבו. חלב הכה לאחר זמן אינו גדל מכח חלב שהיה צבאנה בשעת מכר דהא כי שקיל להאי כוליה לגמרי אחי אחרינא: אבל הכה. הנוסף על הדלועים קטנים ונעשו גדולות: מנייה קרבו. מכח הקטנות זל והקטנות כבר היו בשעת מכר ומדידה הוא דקא משבח ואזיל: דבי שקלי ליה להאי. בזוינא וזטרתי לא אחיא אחריתי ש"מ מגופיה קרבו: אחציסא דחמרא. שיש צידך: אס תקפה. אס מחממט:

HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

בעשורייסא וחומשיסא א"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי ואי איניש תקיפא הוא דלא יהיב מתנה מאי א"ל דלמא מיגזיל גזילה ואבלע ליה בחשבון דתניא ^בהגזול את חבריו והבליע לו בחשבון יצא ואי איניש דאתי מעלמא דלא שקיל וטרי בהדיה מאי א"ל דלמא איניש אחרינא גזילה וא"ל כי יזיף פלוני פשיטי מינך אבלע ליה בחשבון אמר רב כהנא הוה יתיבנא בשיליה פרקי דרב ושמעית דקאמר קרי קרי ולא ידענא מאי קאמר בתר דקם רב אמרי להו מאי קרי קרי דקאמר רב אמרו לי הכי קאמר רב אחי מאן דיהיב זוזי לגבינאה אקרי וקא אזלי עשרה קרי בני זרתא וא"ל יהבינא לך בני גרמידיא איתנהו שרי ליתנהו אסור פשיטא מהו דתימא כיון דממילא קא רבו שפיר דמי קמ"ל במאן כי האי תנא דתניא יהוהולך לחלוב את עזיו ולגזוז את רחליו ולרדות את כוורתו מצאו חבריו ואמר לו מה שעזי חולבות מכור לך מה שרחלי גוזזות מכור לך מה שכוורתך רודה מכור לך מותר אבל אם אמר לו מה שעזי חולבות כך וכך מכור לך מה שרחלי גוזזות כך וכך מכור לך מה שכוורתך רודה כך וכך מכור לך אסור ואע"ג דממילא קא רבו כיון דליתנהו בההיא שעתא אסור איכא דאמרי אמר רבא כיון דממילא קא רבו שפיר דמי והתניא כך וכך אסור התם לאו מיניה קא רבו דשקלי ליה להאי ואתי אחרינא בדוכתיה הכא מיניה קא רבו דכי שקלי ליה להאי לא אתי אחרינא בדוכתיה אמר אביי שרי ליה לאיניש למימר ליה לחבריה הילך ארבעה זוזי אחביטא דחמרא אי תקפה ברשותך אי יקרא אי זילא ברשותי א"ל רב שרביא לאביי האי

איזהו נשך פרק חמישי בבא מציעא סד.

בעשורייסא וחומשיסא. אס היו רגילין בחמשה כדכך שאנו מונין אחד אחד ולדיןן הוא בכל ענין ככדי שהדעת טועה: מה שעזי חולבות מכור לך מותר. הך זרייתא לא קשיא לרב דאסר לקמן פרידקס צכוק פירקין (דף עג.) דהכא רגילין רגילות לזולל צבציל המתנת יוס או יומים לכך מותר שמקבל עליו הפסד ושכר וכך יכול להפסיד כמו להשתכר הלכך אפילו ימנא יותר מן הדמים שנתן לא הוה אגר נטר אבל פרידקס אסר רב דקא אחיל גציה טוצא שרגיל לקנות צעות שהו צוסר ומשום הקדמת מעות עד זמן הצבירה אחיל גציה והוה אגר נטר ואע"ג דהתם נמי וזמנין דלית צבו תיזיה דקאמרי שמואל כגון צדד או קרח או גשמיס ומפסיד הכל רב לא חייס להכי דלא שכיח הוה וא"ת לרב דאסר פרידקס מ"ש ממשכנתא דסורא דמשמע לקמן (דף טו.) דשריא לכ"ע דכתבי הכי צמשלס שניס אילין תיפוק ארעא דא צלל כסף דשרי אפילו לכמה שנים לאחולי גציה כ"ש לשנה אחת ויש לומר דשאני משכנתא דסורא שקונה קרקע מעכשיו צמעות ושטר לפירוטיה אי לא יפדנה הלואה אבל פרידקס אינו וזהו צשום דבר והוה זוזי הלואה גציה עדי הצבירה ועוד דמשכנתא דסורא קרו לו קרקע לכול דבר אפי' למשטח צה פרי ולהעמיד שם בהמותיו וכל משמיש שירצה אבל צפרידקס אינו מוכר אלא יין צלצד [א] ועוד י"ל לרב לא אסר פרידקס אלא דוקא כשאמר ליה כך וכך היינו מכור לך אבל אס מכר לו הן מעט מה שיגדל מודה רב דשרי ואפי"ה שרי שמואל משום שיהא שניין יהיה רע ולא ישוה הדמים שנתן והכא צקרי ועזי חולצו' דאסור מודה שמואל דלא שייך ציה תיזיה ולא יכיל דאמרי נמי דשרי רבא כיון דממילא קא רבו אחיא אפי' אליצא רב ואע"ג דהתם נמי ממילא קרבי [ב] איכא לאוקמי דהתם מיירי צפרידקס כשלא ילא עדיין הפרי כלל: אי תקפה ברשותך.

תימנה דהיכי מיירי דאי צשמטך א"כ אפילו אמר ליה אי תקפה אי זילא צרשותך ואי יקרי צרשומי הוה שרי שהרי מתנה עמו שאס יוקיר יהא המקח קיים מעכשיו ואין המעות הלואה אללו ואי תקפה או זילא יהא המקח בטל ויהיו המעות הלואה ויחזירו לו ומה רצית יש כאלן ואי צשלל משך מה לרצך להתנות אי תקפה צרשותך כי לא אתני יכול לחזור דליכא מי שפרע כיון שמפסיד הכל כדמשמע לעיל צפ' הובב (דף מט.) גבי ההוא חמרא דבעי למנסביה דבי זילא צרשותך דחשיצ קרוב לשכר ורחוק להפסד כדאמר לקמן אלא ודאי כיון דאחריות ההפסד על המקבל לא מהני אפילו צנתאי להחשיצ פקדון א"כ מיירי כשלל משך ורצך להתנות דאי לא מתני איכא מי שפרע דאין צו כל כך הפסד דליכא דניחא ליה צחלל טפי מצחמרא כדאמרינן בהמוכר את הספינה (צ"ב ד' פד: וחס) וא"ת אכתי כי לא אתני נמי יכול לחזור צו אי תקפה דמקח טעות הוא אפי' הביאו לוקח צביתו ושהה הרבה ואחר כך החמיץ דא"כ חגיגא בהמוכר את הפירות (סג ד' טז. וחס) גבי מוכר יין לחצירו והחמיץ לא שנו אלא צקנקניס דלוקח אבל צקנקניס דמוכר מני אמר ליה הא חמך והא צקנקן ואפי' מאן דפליג התם ואמר מולא דגברא גרים מ"מ כי אתני מאי פריך הכא קרוב לשכר ורחוק להפסד הוא וזה מקח טעות הוא דליכא למימר מוליה דלוקח גרים כיון דהתנה עמו דאי תקפה צרשומיה וצכוק פירקין (דף עג.) נמי אמרינן גבי רצון דיהיב זוזי לחמרא צבשרי ומצחרי להו צבטות וקאמר אחמרא יהבי ואחלל לא יהבי ואין לחלק זין מוכר צבשרי ולוקח צבטת לשאר השנה דבהמוכר פירות לא קמפליג זין קודם טבת לאחר טבת לכך נראה דתקפה דהכא לאו היינו שהחמיץ אלא לקולו צעלמא כמו יין הנמכר צבטות דהמוכר פירות לאותו שהחמיץ אחר תשרי מתשרי היה עומד להתחמך כדאמר צכוק פירקין ואותו הוה מקח טעות אבל תקיף דהכא אין זה הקלקול ראוי לעמוד מתשרי ואין זה מקח טעות ועליה יהבי זוזי והוה תקפה דהכא כי ההוא דהמוכר פירות דאמר רבא האי מאן דוצין חציטא דחמרא ותקיק כו' דלאו היינו החמיץ דבעי צמר הכי חלל מאי ואף על גב דצבהיא צבצכות (ד' ה:) רב הונא תקיפא ליה ארבע מאה דני דחמרא הוה החמיצו דקאמר אייקר חלל מ"מ הך דהכא לאו היינו החמיץ כדפי' וא"ת מאי לרצך לקמן (סס) טעמא דמעיקרא חלל חלל תיפוק ליה דאפילו בתקפה דליכא למימר הכי שרי להתנות כדאמר הכא כיון דקציב עליה יוקרא חולא קרוב לזה ולזה הוא וי"ל דקלקול של חיימון שכיח הלכך אע"ג דמקבל עליה יוקרא חולא הוה רחוק להפסד והוה דומה לצבית אי לאו טעמא דמעיקרא חלל חלל:

עין משפט גר מצוה

ל א מיי פ"ד מהלכות מלוה ולוה הלכה י סמג לאוין קלו טושי"ע ח"מ סי' רלב סעיף ב: לא ב מיי פ"ד מהלכות גביה ה' י ופי"א מה' גילה ואבדה ה' ח סמג עשין עא טושי"ע ח"מ סי' שנה סעיף א וסי' שסו סעי' צ צה"ג: לב ג מיי פ"ט מה' מלוה ולוה הלכה ג סמג לאוין קלו טושי"ע י"ד סי' קעג סעיף ט: לג ד מיי שם הלכה י סמג שם טושי"ע שם סעיף ט [וכה"ג]: לד ה מיי שם פ"ח הלכה י סמג לאוין קלו טושי"ע י"ד סי' קעג סעיף יב: